

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено основні проблеми, з якими стикаються соціальні підприємства в Україні, зокрема правові та фінансові бар'єри, а також культурні виклики. Проаналізовано перспективи розвитку цього сектора, включаючи можливості для державної підтримки, залучення інвестицій та впровадження інноваційних моделей бізнесу. Розглянуто найкращі міжнародні практики, що можуть бути адаптовані до українських реалій для стимулювання зростання соціального підприємництва в країні.

Ключові слова: Соціальне підприємництво, Україна, проблеми, перспективи, правові бар'єри, фінансові бар'єри, культурні виклики, державна підтримка, інвестиції, інноваційні бізнес-моделі, міжнародні практики, сектор розвитку.

Abstract

The main challenges faced by social enterprises in Ukraine, including legal and financial barriers as well as cultural challenges, were investigated. The prospects for the development of this sector were analyzed, including opportunities for government support, attracting investment, and implementing innovative business models. The best international practices that can be adapted to Ukrainian realities to stimulate the growth of social entrepreneurship in the country were considered.

Keywords: Social entrepreneurship, Ukraine, challenges, prospects, legal barriers, financial barriers, cultural challenges, government support, investment, innovative business models, international practices, sector development.

Вступ

На сьогоднішній день соціальне підприємництво в усьому світі стало визнаним інноваційним способом вирішення проблем економічного розвитку, подолання бідності, створення нових робочих місць, збереження навколишнього середовища. Але в Україні соціальне підприємництво – абсолютно нова сфера діяльності, яка викликає великий інтерес серед різних груп небайдужих громадян і підприємців. У реаліях сьогодення соціальне підприємництво стає одним із пріоритетних напрямів соціально-економічного життя та лідером у різноманітних секторах економіки будь-якої розвинутої країни світу [1].

Результати дослідження

Метою дослідження є виявлення основних проблем, з якими стикаються соціальні підприємства в Україні, та аналіз перспектив їх розвитку. Це включає оцінку правових, фінансових та культурних бар'єрів, а також визначення можливостей для державної підтримки, залучення інвестицій та впровадження інноваційних бізнес-моделей, з метою сприяння зростанню та успішності соціального підприємництва в країні [2].

Виявлення ключових проблем включає аналіз недосконалої правової бази, яка перешкоджає реєстрації та діяльності соціальних підприємств через відсутність чіткого законодавчого визначення та невідповідність існуючих законів потребам цих підприємств. Обмежений доступ до фінансування є значною проблемою, оскільки бракує спеціалізованих фінансових інструментів і програм підтримки для соціальних підприємств, а банки та інвестори мало зацікавлені у фінансуванні соціальних проєктів через їхню менш прибуткову природу та високі ризики [3].

Культурні виклики також відіграють важливу роль, оскільки низький рівень обізнаності суспільства про соціальне підприємництво та його переваги, а також сприйняття соціальних підприємств як менш ефективних порівняно з традиційними бізнесами, стримують розвиток цього сектора. Крім того, соціальні підприємства стикаються з обмеженістю ресурсів та інфраструктури, що включає відсутність доступу до необхідних технологій, офісних приміщень та консультаційних послуг, а також брак кваліфікованих кадрів, спеціалізованих на управлінні соціальними підприємствами. [4]

Складнощі в масштабуванні та стійкості соціальних підприємств зумовлені відсутністю стратегій та ресурсів для масштабування успішних соціальних проєктів, а також проблемами з довгостроковою стійкістю та фінансовою незалежністю. Додатково, нестача підтримки з боку держави та громадських організацій є важливим фактором, що перешкоджає розвитку соціального підприємництва. Відсутність комплексної державної стратегії та обмежена підтримка з боку громадських організацій і міжнародних донорів ще більше ускладнюють ситуацію [5]. Виявлення цих проблем дозволяє розробити ефективні стратегії та рекомендації для їх подолання, сприяючи тим самим розвитку соціального підприємництва в Україні.

Рекомендації для державної політики з метою підтримки та розвитку соціального підприємництва в Україні включають удосконалення правової бази, щоб чітко визначити поняття соціального підприємництва та забезпечити сприятливі умови для його розвитку [6]. Також рекомендується розробка програм фінансової підтримки, включаючи гранти та пільгові кредити, для сприяння розвитку соціальних підприємств. Додатково, створення механізмів стимулювання попиту на продукцію та послуги соціальних підприємств, розвиток освіти та підтримка кадрів, а також створення сприятливого інноваційного середовища є важливими аспектами [7]. Необхідно також розробити механізми моніторингу та оцінки ефективності діяльності соціальних підприємств з метою визначення їхнього впливу та результативності. Такі заходи сприятимуть створенню сприятливого середовища для розвитку соціального підприємництва в Україні та сприяють зміцненню його ролі у соціально-економічному розвитку країни [8].

Для ефективного залучення інвестицій до соціального підприємництва в Україні рекомендується використовувати наступні стратегії:

1. Створення інвестиційних фондів та програм підтримки;
2. Залучення соціальних інвесторів та фондів соціального венчурного капіталу
3. Стимулювання партнерств з бізнесом та корпоративною соціальною відповідальністю (CSR) [8]
4. Залучення міжнародних фінансових та розвиткових організацій
5. Створення платформ для збору коштів
6. Привертання уваги інвесторів через маркетинг та комунікації

Ці стратегії спрямовані на створення сприятливого інвестиційного середовища та сприяння залученню необхідних фінансових ресурсів для розвитку соціального підприємництва в Україні.

Висновки

Висновки дослідження показують, що соціальне підприємництво в Україні є перспективним напрямком розвитку, проте йому ще далеко до повного висвітлення свого потенціалу. Проблеми, з якими стикаються соціальні підприємства, включають недостатню підтримку з боку держави, обмежений доступ до фінансування, а також недоліки у правовому та інфраструктурному забезпеченні. Однак варто зауважити, що діяльність соціальних підприємств може приносити значний соціальний та економічний вплив, включаючи зменшення бідності, підвищення якості життя вразливих груп населення, збереження навколишнього середовища та створення робочих місць.

З метою подолання існуючих проблем та максимального використання можливостей соціального підприємництва, необхідні комплексні заходи зі створення сприятливого середовища для розвитку цього сектору [9]. Це включає удосконалення правового регулювання, створення фінансових механізмів підтримки, освітні кампанії та сприяння інноваціям. Крім того, важливо встановлення партнерства між державними та приватними секторами для спільної реалізації соціальних ініціатив та проєктів.

Успіх розвитку соціального підприємництва в Україні залежить від глибоких та системних змін у політиці та економіці країни, а також від активної участі всіх зацікавлених сторін. Це важливий шлях до створення більш справедливого, стійкого та інклюзивного суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ / REFERENCES

1. Заволока Ю.М., Сідненко М.В., Івко А.В. Проблеми та перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2019/64.pdf
2. Остін, Дж., Стівенсон, Г., та Вей-Скілперн, Дж. (2006). Соціальне підприємництво та комерційне підприємництво: однакові, різні чи обидва? Практика та теорія підприємництва, 30(1), 1–22. URL: https://dl.wqtxts1xzle7.cloudfront.net/30575477/social_and_commercial_entrepreneurship-libre.pdf?1391785542=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DSocial_and_commercial_entrepreneurship_s.pdf&Expires=1716195730&Signature=EkzE9W-mt9SDaUcdLJvOEiKp-HEcEYpF7T2wKVUIQQU83SA2-frGQncIbbpk9iZ6~8qm687-2-90ef~zJyM0jm8gxa2TvFbJWh0pIj81qI1OyuY7ay6YTcpMQOqB8uLF-Ns5sXVOn13uf3Gp5pXL4fLIgz0F-Fe8I7iw-9e~G8QpEgxczSszg73lhNMwUdpEB65VCKG8RfgFz149yZL~POXznhD4Dx70rw9K-P7gAqqqCH2oFJGUzLzxPupN~IqtQuofGkDTzOqfHD7bqPn3vDT5n7JyxVNVoiYnoGt6aemZcRARlcXMJKe2W9EHNPlqt1IMwMddLOAYFQT7bS4qg_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA
3. Дефурні, Ж., та Ніссенс, М. (2017). Основи для міжнародної типології моделей соціального підприємництва. *Voluntas: Міжнародний журнал добровільних та неприбуткових організацій*, 28(6), 2469–2497. URL: <https://orbi.uliege.be/bitstream/2268/219520/1/Typology%20-%20Defourny%20%26%20Nyssens.pdf>
4. Мер, Дж., та Марті, І. (2006). Дослідження соціального підприємництва: джерело пояснень, передбачень та задоволення. *Журнал світового бізнесу*, 41(1), 36–44. URL: <https://media.iese.edu/research/pdfs/DI-0546-E.pdf>
5. Ніколлс, Е. (2010). Легітимність соціального підприємництва: рефлексивний ізоморфізм у передпарадигмальному полі. *Практика та теорія підприємництва*, 34(4), 611–633. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1111/j.1540-6520.2010.00397.x>
6. Передо, А. М., та МакЛін, М. (2006). Соціальне підприємництво: критичний огляд концепції. *Журнал світового бізнесу*, 41(1), 56–65. URL: <https://www.academia.edu/download/36384420/sdarticle.pdf>
7. Шорт, Дж. Сі., Мосс, Т. В., та Лампкін, Г. Т. (2009). Дослідження соціального підприємництва: минулі внески та майбутні можливості. *Журнал стратегічного підприємництва*, 3(2), 161–194. URL: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=a7384b1f2c8e244a0778de3ec7240a750ffe1e75>
8. Тіздейл, С. (2012). Що означає назва? Розуміння дискурсів соціального підприємництва. *Публічна політика та адміністрування*, 27(2), 99–119. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0952076711401466>
9. Юнус, М., Муенжон, Б., та Леман-Ортега, Л. (2010). Побудова моделей соціального бізнесу: уроки від досвіду Граміна. *Довгострокове планування*, 43(2–3), 308–325. URL: http://ppga.ufcg.edu.br/images/2/29/Texto_4.pdf
10. Захра, С. А., Гедаєлович, Е., Нойбаум, Д. О., та Шульман, Дж. М. (2009). Типологія соціальних підприємств: мотиви, пошукові процеси та етичні виклики. *Журнал підприємництва*, 24(5), 519–532. URL: https://www.researchgate.net/profile/Donald-Neubaum/publication/257984214_JBV_-_Social_Entrepreneurship/links/0deec52684004df74e000000/JBV-Social-Entrepreneurship.pdf

Краєвська Алла Станіславівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри ПЛМ, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: kraevska@vntu.edu.ua.

Верещак Ольга Федорівна – студентка групи П-206, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: Olga.griniuk@gmail.com.

Яблонський Євген Павлович – аспірант, Факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Kraievska Alla - candidate of economic sciences, associate professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: kraevska@vntu.edu.ua.

Vereshchak Olga – P-19b student, Faculty of management and informative safety, Vinnytsia national technical university, Vinnytsia, e - mail: Olga.griniuk@gmail.com

Yablonsky Yevhen – PhD student, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia